

Kua kiia ake ra e au ko te whatu pakeha anake hei kite i te pai o nga whenua whakarihariha o Ngati-Porou engari no enei nga ra ka kitea he waingohia tenei iwi ki te nohanga o ratou tipuna ki tenei whenua kino. Ko te ora hoki o Ngati-Porou ko te kino o tona whenua na konei i kore ai e kitea wawetia e te pakeha ara ki te reo pakeha e nga "land sharks"—e nga ururoa o te whenua. Kitea rawatia ake e te pakeha kua whai mahara te Maori, kua kore ke e pirangi ki te hoko whenua. E ki ana ko te pakeha, "Kia kino te taha kia tu noa i te marama," waihoki na te kino o te whenua o Ngati-Porou i tu noa ai kaore i minaiia e nga kai-pahua.

E rua nga iwi mohoa o te Maori : ko Tuhoe ko Ngati Porou. I mohoa ai na te ahua o te takoto o raua na takiwa. Kaore he putanga o Tuhoe ki te moana, a, heoi ano ona kua-ha ki te ao-tu-roa ma Whakatane ma Opotiki. Kotahi ano to Ngati-Porou huarahi ki te ao-tu-roa ma Turanga anake engari i nga ra o mua kia pau te wiki ka tae ki Turanga. I pai ake ai a Ngati-Porou i Tuhoe na te roa o tona taha moana. I te mohoa o Tuhoe ka waihotia hei rangirangi ma te tangata; i peratia ano a Ngati-Porou i mua, i rangirangitia i whakahaweatia, e nga iwi o roto o Turanga. I era ra he tino mohoa a Ngati-Porou, he kuare, he rawa-kore. I era ra kaore rawa e huarahi moni, kahore hoki he pakeha hei rihi i nga whenua, hei whakawhiwhi ki te mahi. Ka mutu ano te oranga o Ngati-Porou i era ra me haere ki Turanga i nga raumati ki te kokoti karaihe-rai—no Turanga hoki te rai tino pai i te ao katoa. He moni tino nui te £10 i era ma te tangata kotahi a ko tenei hei oranga moni me tana whanau i te tau roa tae noa ki tetahi atu raumati, e haere ai ano ai ki Turanga. He maha nga tau ka mutu ano te oranga o te nuinga o Ngati-Porou ko te kokoti karaihe i Turanga. He roa te whenua hei haerenga, he kino nga huarahi, kahore he oranga. Ko etahi kaore he tera he paraire kaati ano me kopikau. Ki te uia e te tangata, "Kei hea tou tera me te paraire?" ko te whakahoki tenei, "Kei Turanga, e haere ana hoki ki te tiki." Ko te huarahi atu i te Tai-Rawhiti ki roto o Turanga ma waenganui tonu o te taone o Khipane, na konei ka tata atu ki Khipane ka tukutuku te tangata ki raro o nga hoiho, ka tatari kia po, kia kore ai e matakitakitia nga he, nga wheru. E kiia ana kaore e ngaro a Ngati-Porou ki te haere i nga po, ka turituri tonu, ka haruru, ka umere, ko Ngati-Porou tena. Ka whakaeke a Ngati-Porou ki roto o Turanga ka tutuu te puehu, a kia hoki ra ano ki o ratouwha-wharua e tau ai te puehu. I kinongia a Ngati-Porou e nga iwi o roto o Turanga, he riri tonu te mahi. Haere tonu ai a Ngati-Porou me o ratou na toa hei whawhai ki nga toa o Turanga. Ko Hori Waikari raua ko Wi Maki o aua toa kei te ora tonu i naianei. I puta hoki nga rongo kino o Ngati-Porou mo te tahae. He iwi tino mohoa.